

Barne- og likestillingsdepartementet  
Samlivs- og likestillingsavdelingen  
Postboks 8036 Dep  
0030 Oslo

Deres ref  
200804147

Org. nr.: 986 304 096

14. januar 2009

## Høring – forslag om lovfesting av krisesentertilbudet

### Innledning

Vi viser til høringsbrev fra BLD datert 30.10.2008 om lovfesting av krisesentertilbudet. Den interdepartementale gruppen som har utarbeidet høringsforslaget om lovfesting av krisesentertilbudet har gjort et grundig arbeid. Våre kommentarer til lovutkastet følger rekkefølgen i høringsforslaget, slik departementet foreslår. De punktene som ikke er kommentert, har NKVTS ingen merknader til.

### Hva skal lovfestes og forankring av tilbudet

NKVTS vurderer det som positivt at krisesentervirksomheten lovhjemles, slik at alle kommuner er forpliktet til å ha et tilbud til personer som utsettes for vold i nære relasjoner og deres barn. Vi ser det som nødvendig at tilbudet består av både botilbud og beskyttelse (fysisk sikkerhet), tilbud om rådgivning og oppfølging. NKVTS støtter forslaget om at det ikke stilles krav om spesielle løsninger, slik at kommunene selv kan velge hvordan de vil drifte og lokalisere krisesentertilbudet, med lokale varianter i drift og innhold. NKVTS vil likevel understreke viktigheten av å utforme tilbudet på en slik måte at det ikke får institusjonspreg, men beholder en hjemlig atmosfære. Data i forbindelse med vårt pågående forskningsprosjekt om endringer i brukergruppene på krisesentrene, viser at krisesentres utforming – det at de ligner på vanlige hjem – synes å være av stor betydning for beboernes trivsel.

### Kommunenes ansvar og innholdet i krisesentertilbudet

Lovutkastets § 2 gir retningslinjer når det gjelder kommunenes ansvar i forhold til krisesentertilbudet. Retningslinjene er i tråd med det NKVTS har anbefalt gjennom utredningen om krisesentrenes kompetanse og tilgjengelighet (NKVTS 2008). Forslaget er noe uklart med hensyn til hvilket ansvar krisesentrene skal ha og hvor lenge ansvaret skal vare når det gjelder oppfølging av brukerne i reetableringsfasen. Det kunne vært ønskelig at det i forskriftene til loven sies noe om avgrensninger i denne sammenheng og om når andre offentlige instanser bør overta ansvaret for oppfølging av krisesenterbrukerne.

### Målgrupper for krisesentertilbudet

NKVTS mener det er riktig at krisesentrene skal ha voksne personer utsatt for vold i nære relasjoner som sin primære målgruppe. Barn kommer til krisesentrene sammen med sine mødre (eventuelt fedre). Bare unntaksvis tar krisesentrene inn personer under 18 år uten at de er i følge med foresatte. NKVTS er likevel av den oppfatning at barn som bor på krisesentrene bør få en klarere status. Den foreslåtte lovteksten når det



gjelder barn på krisesentrene synes noe uklar. NKVTS går inn for et sterkere fokus på barna som selvstendige individer og som en egen brukergruppe med samme rettigheter til støtte og hjelp som de voksenpersonene de kommer sammen med. Det gjelder både under oppholdet på senteret og i oppfølgingsfasen. Dette kan gjøres på to måter. Om ansvaret for barna hovedsakelig skal ligge hos krisesentrene, kreves en organisasjon, virksomhet og kompetanse som ivaretar barnas behov på lik linje med kvinnenes. Særlig for de mindre sentrene kan dette bli vanskelig å gjennomføre. Alternativet for disse kunne være et samarbeid med de større sentrene som innehar denne kompetansen. Er det derimot slik at krisesentrene ikke skal ha det primære ansvaret for ivaretagelsen av barna, foruten fysisk beskyttelse og aktiviteter på sentrene, kreves et mer omfattende samarbeid med Barnevernet, BUP, PPT og andre aktuelle aktører. Videre diskusjon om barns status på krisesentrene føres i NKVTS' rapport om barn og unge på krisesenter som overleveres BLD 1. mai 2009.

## **Kvaliteten i tilbudet og tilrettelegging for ulike brukergrupper**

### *Helhetlig tilbud*

I høringsnotatet brukes begrepet "et godt og helhetlig krisesentertilbud". I merknadene til den enkelte paragraf i loven står det at et *godt* tilbud innebærer kompetanse på å ivareta personer utsatt for vold i nære relasjoner, at tilbudet er forsvarlig sikret, lett tilgjengelig og tilrettelagt for brukerne. Med *helhetlig* menes at krisesentertilbudet ses i sammenheng og samordnes med andre tjenestetilbud i kommunen.

Det er i dag er ujevn kvalitet på krisesentertilbudene. NKVTS går inn for fastsetting av en minstestandard for innholdet i tilbudet knyttet til åpningstider, bemanning og kompetanse. Standarden kan imidlertid variere mellom "fullfunksjonssentre" (sentre med blant annet barnefaglig kompetanse og tilrettelagt for opphold av lengre varighet) og "delfunksjonssentre" (mindre sentre som kan ta imot brukere for overnatting i et mer begrenset tidsrom). Det forutsettes at fullfunksjonssentrene er bygningsmessig større, har flere ansatte og på andre måter er bedre tilrettelagt for lengre opphold enn delfunksjonssentrene.

Det bør nøye vurderes om barn bør bli boende i lengre tid på sentre uten barnefaglig kompetanse og bygningsmessig tilrettede forhold. Vi mener derfor det er viktig, som departementet foreslår, å lovfeste kommunens plikt til å sørge for god ivaretagelse av medfølgende barn (jfr. §2 fjerde ledd).

### *Rett til tolk*

I lovteksten står det at den enkelte bruker har rett til kvalifisert tolk "når situasjonen tilsier det". Også her blir lovteksten vag. I lovforarbeidene står det at brukeren har rett til tolk i *visse situasjoner* og at det må vurderes konkret hvilke situasjoner som utløser denne retten. Hvor går grensen for når situasjonen tilsier at brukeren har rett på tolk? Og hvilken instans skal ta den endelige avgjørelsen om denne retten? Etter som andelen krisesenterbrukere med minoritetsbakgrunn øker, øker også behovet for tolketjeneste. Det betyr at tolketjeneste i forbindelse med krisesentervirksomheten kan komme til å bli en stor utgiftspost for kommunene. Det er derfor viktig å gi klarere føringer for hvilke kriterier som skal være oppfylt for når denne retten trer i kraft. NKVTS er ellers enig i at barn ikke skal benyttes som tolk ved krisesentrene.

### *Fysisk sikring av lokaler og kompetansekrav til ansatte*

NKVTS støtter forslaget om at kommunen skal sørge for at det er god kvalitet på tilbudet etter lov om krisesentertilbud og at departementet skal kunne stille krav til kompetanse og til fysisk sikring av lokaler. Vi viser ellers til vår utredning, "Kunnskap, kvalitet,



kapasitet”, der vi går inn for at det stilles krav om utdanning på høgskole/universitetsnivå innen relevante fagområder for daglig leder og at det finnes barnefaglig kompetanse på sentrene. Når kompetansekravene skal tre i kraft bør det imidlertid tas hensyn til at dagens ansatte sitter inne med omfattende realkunnskap innen feltet, vold i nære relasjoner, slik at disse får fortsette sitt arbeid ved krisesentrene. NKVTS ser det som viktig at kompetanseutvikling, i form av opplæringsprogrammer som nå er under planlegging i regi av Bufdir, brukes som virkemiddel i dette arbeidet.

### **Samordning av tjenester**

NKVTS ser det som positivt at ansvaret for samordning av de ulike tjenestene voldsutsatte kan ha behov for, er integrert i lovforslaget og at ”individuell plan” er inkludert (§ 4). Kommunenes ansvar på dette området står sentralt. Individuell plan kan være et nyttig arbeidsredskap overfor mange i krisesentrenes målgrupper.

I lovforslaget går det imidlertid ikke klart fram hvor krisesentrene står i forhold til andre tjenester i hjelpeapparatet. Teksten i merknadene til § 4, om samordning av tjenester, tyder på at krisesentrene fortsatt skal være et supplement til andre tjenester, og ikke et tilbud på lik linje med øvrige kommunale tjenester.

Det er heller ikke klart hvilken rolle sentrene skal spille i reetableringsfasen for brukere som har brutt med voldsutøver. Kommunenes tilgang på boliger for vanskeligstilte er vesentlig for at brukerne skal flytte ut av sentrene. Til tross for at det i merknadene til § 2 står at krisesentrenes dagtilbud er ment for tidligere krisesenterbrukere som har behov for tett oppfølging i reetableringsfasen, er det uklart om ansvaret for tidligere brukere primært bør ligge hos krisesentrene, eller hos andre instanser i hjelpeapparatet (jfr. det som står skrevet om individuell plan i merknadene til samordning av tjenester, § 4).

### **Økonomiske og administrative konsekvenser**

Målet med loven er blant annet å sørge for et jevnere krisesentertilbud over hele landet. Loven legger imidlertid opp til at kommunene sjøl vurderer organiseringen og driften av tilbudet. Det er på nåværende tidspunkt stor variasjon i innhold og drift mellom de 51 krisesentrene i Norge. I 2007 varierte budsjettene fra 200.000 til vel 14 millioner kroner. På landsbasis utgjorde finansieringen av krisesentrene fra stat og kommuner 37,90 kroner per innbygger. For å vise kontrastene hadde for eksempel Norasenteret i Kirkenes dette året et finansieringsgrunnlag på kroner 168,60 kroner per innbygger i kommunene krisesenteret dekker, mens Krisesenteret i Stavanger lå på 13,53 kroner.

Standarden på krisesentertilbudene varierer med andre ord fra senter til senter. Hvor skal lista for kvalitet legges når tilbudet lovhjemles? Er det sentre med den høyeste standarden når det gjelder bemanning, kompetanse, bygningsmessige forhold, sikkerhet og egne tilbud som skal være modeller for hvilket nivå de øvrige sentrene skal legge seg på? Eller skal en satse på et utvalg av sentre med høy standard og i tillegg andre med mer begrensede funksjoner? NKVTS går inn for den sistnevnte tilnærmingen.

Finansieringsnivået har stor betydning for krisesentertilbudenes kvalitet. Hvis finansieringen skal skje gjennom rammetilskuddsordningen, vil NKVTS anbefale en fordelingsnøkkel som vektet i forhold til befolkningstall, befolkningens aldersfordeling, avstander og kommunikasjonsmuligheter i området der det enkelte senter er lokalisert, samt innslaget av personer med minoritetsbakgrunn i dekningsområdet.

NKVTS forstår det slik at omleggingen av finansieringsordningen for krisesentrene fra øremerket tilskudd til rammefinansiering, vil foregå som en femårig overgangsordning



med en gradvis innlemming av virksomheten i det nye finansieringssystemet (jfr. Kap. 5.4 i høringsnotatet). NKVTS mener at denne tidsrammen er akseptabel og gir rom for å foreta endringer, justering og heving av kvaliteten på krisesentertilbudet der dette er aktuelt.

Med vennlig hilsen  
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

Inger Elise Birkeland  
Direktør

Wenche Jonassen  
Forsker II

